UCHWAŁA NR XVIII/301/16
RADY MIASTA TYCHY

z dnia 28 stycznia 2016 r.

w sprawie zmiany uchwały nr XVI/257/15 Rady Miasta Tychy z dnia 26 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2015.1515 j.t.) w związku z art. 4^1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2015.1286 z późn. zm.), na wniosek Prezydenta Miasta Tychy, po zaopiniowaniu przez Komisję Oświaty i Spraw Społecznych oraz Komisję Porządku Publicznego i Zdrowia,

Rada Miasta Tychy uchwala :

§ 1

Dokonać zmiany w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok poprzez wykreślenie Izby Wytrzeźwień jako realizatora Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z opisem zakresu współpracy i danymi teleadresowymi.

§ 2

Przyjmuje się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tychy.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący Rady
Miasta Tychy

Maciej Gramatyka

Podpisany

Załącznik do Uchwały
Nr XVIII/301/16
Rady Miasta Tychy
z dnia 28 stycznia 2016r.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tychach

TYCHY DOBRE MIEJSCE

Podpisany

WSTĘP

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu na terenie Miasta Tychy.

Zwykło się uważać, że alkoholizm jest źródłem wszystkich kwestii problematycznych związanych ze spożywaniem alkoholu. Jednakże w miarę analizowania rzeczywistości łatwo jest zauważyć, że nie wszystkie szkody związane z alkoholem są spowodowane uzależnieniem od niego. Uzależnienie od alkoholu to tylko jedna z kategorii problemów związanych z alkoholem. Zgodnie z zasadą paradoksu prewencyjnego najwięcej szkód związanych z alkoholem powodują osoby nieuzależnione od niego. Przykładem mogą tu być wypadki spowodowane przez nietrzeźwych kierowców czy zakłócenia ciszy nocnej przez osoby pijane. W obu wymienionych przykładach stwierdzimy fakt wypicia alkoholu, ale nie koniecznie uzależnienia od niego. Dlatego od kilkunastu lat zgodnie z terminologią międzynarodową Miasto Tychy zajmuje się „rozwiązywaniem problemów alkoholowych", które w sposób pośredni lub bezpośredni dotykają wszystkich mieszkańców.

Program skierowany jest do wszystkich Tyszan, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a w szczególności do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej, uzależnieniem od alkoholu oraz ich rodziców, opiekunów i nauczycieli;
- osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, w tym osób pijących szkodliwie lub ryzykownie;
- osób uzależnionych od alkoholu;
- osób uzależnionych po ukończeniu terapii („trzeźwych alkoholików");
- osób współuzależnionych, Dorosłych Dzieci Alkoholików;
- osób doświadczających przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym;
- osób zawodowo zajmujących się problematyką alkoholową.

Szeroka perspektywa szkód powodowanych przez alkohol wymaga podejmowania wszechstronnych działań, mających na celu zmniejszenie destrukcyjnych skutków nadużywania alkoholu. Szkody wynikające z nadużywania alkoholu występują we wszystkich obszarach życia ludzkiego, a są nimi m.in.:

1. Szkody występujące u osób pijących (np. degradacja zdrowia fizycznego życia emocjonalnego i społecznego funkcjonowania).
2. Szkody występujące u członków rodzin alkoholowych (np. zaburzenia emocjonalne, schorzenia psychosomatyczne).
3. Alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy (np. absencja, wypadki, obniżenie wydajności pracy).
4. Naruszanie prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe (np. przestępczość, przemoc w rodzinach alkoholowych, prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości).
5. Naruszenia prawa związane z obrotem alkoholem (np. sprzedaż alkoholu osobom nieletnim).
6. Niekorzystne społecznie zmiany w strukturze picia napojów alkoholowych (np. spadek wieku inicjacji alkoholowej, wzrost spożycia alkoholu przez dzieci i młodzież).

Podpisany

Zapisy, dotyczące podjęcia intensywnych i skutecznych działań profilaktycznych, leczniczych, prewencyjnych i rehabilitacyjnych, redukujących szkody wywołane przez alkohol, znajdują się w wielu dokumentach o zasięgu globalnym oraz europejskim. Wszystkie kraje członkowskie Światowej Organizacji Zdrowia podpisując *„Globalną Strategię Redukującą Szkodliwe Spożywanie Alkoholu”* - uznały nadmierną konsumpcję alkoholu za główne zagadnienie dotyczące zdrowia publicznego i ważny czynnik ryzyka dla populacji. Rekomendacje zawarte w różnych dokumentach WHO opisują konkretne działania, które mogą być podejmowane zarówno na poziomie państw, jak i samorządów lokalnych.

Wskazówki, dotyczące zadań realizowanych w zakresie profilaktyki alkoholowej, na poziomie europejskim zawiera *„Strategia Unii Europejskiej w zakresie wspierania państw członkowskich w ograniczaniu szkodliwych skutków spożywania alkoholu”.* Wyznacza ona pięć priorytetowych obszarów działań:

- ochronę młodzieży, dzieci i dzieci nienarodzonych;
- zmniejszenie liczby rannych i ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych, spowodowanych prowadzeniem pojazdu pod wpływem alkoholu;
- zapobieganie szkodliwym skutkom nadużywania alkoholu wśród dorosłych i ograniczenie negatywnego wpływu alkoholu w miejscu pracy;
- informowanie, szkolenie i podnoszenie świadomości na temat wpływu szkodliwego i niebezpiecznego spożywania alkoholu oraz odpowiedzialnej kultury spożywania alkoholu;
- rozwój, wspieranie i prowadzenie wspólnej bazy danych.

Niniejszy Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016, zwany dalej MPPiRPA, jest skorelowany z następującymi dokumentami o zasięgu krajowym, wojewódzkim i lokalnym:

NAZWA	**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2016**
PODSTAWA PRAWNA	1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi 2) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej 4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 6) Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej 7) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych 8) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych 9) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym 10) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych 11) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego 12) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Podpisany

Krajowe dokumenty strategiczne	**Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 - 2015:** CEL STRATEGICZNY 1.0.0.0: Ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu CEL STRATEGICZNY 2.0.0.0: Zmniejszenie dostępności i zmiana struktury spożywanego alkoholu CEL STRATEGICZNY 3.0.0.0: Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym CEL STRATEGICZNY 4.0.0.0: Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież CEL STRATEGICZNY 5.0.0.0: Ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom CEL STRATEGICZNY 6.0.0.0: Poprawa jakości działań podejmowanych przez gminy w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ograniczenie wydatkowania środków finansowych na zadania niezwiązane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych CEL STRATEGICZNY 7.0.0.0: Ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem
	Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015: CEL OPERACYJNY 2: Zmniejszenie i zmiana struktury spożycia alkoholu oraz zmniejszenie szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem
	Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013-2020 FILAR: Bezpieczny człowiek: PRIORYTET 1 – Kształtowanie bezpiecznych zachowań uczestników ruchu drogowego, PRIORYTET 2 – Ochrona uczestników ruchu drogowego. FILAR: Bezpieczny pojazd PRIORYTET 2 – Doskonalenie systemów bezpieczeństwa w pojazdach
Wojewódzkie programy strategiczne	**Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+"** OBSZAR PRIORYTETOWY: (B)Szanse rozwojowe mieszkańców CEL STRATEGICZNY: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie CEL OPERACYJNY: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa CEL OPERACYJNY: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców
	Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 - 2020 OBSZARY PRIORYTETOWE: – Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji – Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej – Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej – Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych – Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. – Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej – Bezpieczeństwo publiczne CELE STRATEGICZNE 1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej. 5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. 6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. 7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.
	Śląski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 -2020 CEL GŁÓWNY II Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej - wdrożenie modelu zintegrowanej, środowiskowej opieki psychiatrycznej. DZIAŁANIE 1: Rozwinięcie i uzupełnienie sieci poradni zdrowia psychicznego i uzależnień, zapewniających opiekę dorosłym, dzieciom i młodzieży.
	Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Śląskim na lata 2011–2015 MISJA: Podejmowanie, wzmocnienie i inspirowanie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim. CELE OPERACYJNE: 1)Wzmocnienie lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz

Podpisany

	przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu województwa śląskiego. 2) Wzmocnienie podmiotów prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu. 3) Badanie i monitorowanie problemów związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych. 4) Wsparcie działań kształtujących właściwe postawy społeczne wobec problemów alkoholowych.
Programy miejskie	**Strategia Rozwoju Miasta Tychy 2020+** CELE STRATEGICZNE: I. Wysoka jakość życia mieszkańców. II. Dobre warunki do rozwoju kapitału społecznego. CELE OPERACYJNE: I.1. Podnoszenie jakości świadczonych usług publicznych. I.3. Rozwój form aktywnego spędzania wolnego czasu. I.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i środowiskowego. II.2. Rozwój i promocja działań zapobiegających zjawisku wykluczenia społecznego.
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014-2020 CEL STRATEGICZNY 1.4. Organizowanie wsparcia na rzecz osób i rodzin z problemami uzależnień. CEL OPERACYJNY 1.4.1. Ograniczenie problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem środków psychoaktywnych.
	Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017" CEL GŁÓWNY: Poprawa funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności. CEL STRATEGICZNY: 1.2.: rozwój i zwiększanie dostępu do usług i infrastruktury społecznej. CEL OPERACYJNY:1.2.1.: Doskonalenie systemu wsparcia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji.
INNE DOKUMENTY	**Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych**

Treść powyższych dokumentów sygnalizuje wyraźną konieczność wielopłaszczyznowego podejścia do przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych. Miasto Tychy należy do Ogólnopolskiej Sieci Gmin Wiodących, certyfikowanej przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gminy wiodące realizują wszystkie zadania, wynikające z art. 4^1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W tym zakresie tyski samorząd w ramach realizacji polityki społecznej monitoruje rozmiar problemów alkoholowych oraz podejmuje różne przedsięwzięcia służące ich rozwiązaniu. W niniejszym Programie w oparciu o dane statystyczne uzyskane od Realizatorów Programu, a w tym m.in.: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Miejskiej Policji, Izby Wytrzeźwień, Wydziału Komunikacji oraz Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia, dokonano analizy zagrożeń z obszaru uzależnienia od alkoholu.

DIAGNOZA

Lokalna dostępność alkoholu

Uchwała nr XX/429/12 Rady Miasta Tychy z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży ustaliła limit w wysokości 420 punktów łącznie (detal i gastronomia), w tym:

Podpisany

- liczbę 220 punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa),przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
- liczbę 200 punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Na dzień 30 czerwca 2015r. w Tychach działa 318 (203 punktów sprzedaży detalicznej i 115 punktów gastronomicznych) punktów sprzedaży alkoholu powyżej 4,5 % (z wyjątkiem piwa).

Poniższa tabele przedstawiają szczegółowe analizy liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Tychach.

Liczba ogółem wszystkich punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	I półrocze 2015
465	**465**	**454**	**444**	**420**	**432**	**421**

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie z napojami przeznaczonymi do spożycia (stan na 30.06.2015r.)								
1) poza miejscem sprzedaży					**2) w miejscu sprzedaży**			
ogółem (wszystkich punktów)	**razem**	według zawartości alkoholu			**razem**	według zawartości alkoholu		
		do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5 do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%		do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%
421	**252**	**245**	**201**	**203**	**169**	**166**	**96**	**115**

Jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada na ok.293 mieszkańców miasta Tychy. Jeżeli chodzi o sprzedaż detaliczną to jeden punkt przypada na 490 mieszkańców, natomiast jeden punkt gastronomiczny, w którym są sprzedawane napoje alkoholowe przypada na 731 mieszkańców.

Jednym z nowych postulatów coraz częściej pojawiających się w opinii publicznej jest zakaz handlu alkoholem na stacjach benzynowych. W Tychach na dzień 30 czerwca 2015r. funkcjonuje 30 stacji benzynowych. Na 16 stacjach sprzedawane są napoje alkoholowe, z tym, że 13 pozwoleń na sprzedaż alkoholu uzyskali dystrybutorzy paliw, a 3 pozwolenia uzyskali właściciele punktów gastronomicznych, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie stacji.

Przedstawione w tej części sprawozdania dane są istotne ze względu na obecne trendy profilaktyczne wskazujące, iż mniejsza dostępność alkoholu jest jednym z najbardziej efektywnych sposobów ograniczania wielkości spożycia i szkód spowodowanych przez alkohol.

Działanie priorytetowe na rok 2016: Realizacja cyklicznych szkoleń dla sprzedawców alkoholu z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży oraz uczących asertywnego odmawiania.

Spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie

Alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej. W bieżącym roku miasto Tychy sfinansowało realizację badania ilościowego pn.: *„Używanie środków psychoaktywnych przez młodzież szkolną w mieście Tychy”*. Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z procedurą ESPAD (*„Europejskiego Programu Badań Ankietowych*

Podpisany

w Szkołach na temat Alkoholu i Narkomanii"). Badaniami objęto 1320 uczniów z 12 tyskich gimnazjów oraz z 15 szkół ponadgimnazjalnych. Celem badania był przede wszystkim pomiar rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych przez młodzież, ale również zbadanie opinii i postaw młodych osób wobec substancji legalnych, jak i nielegalnych.

Doświadczenia z alkoholem ma za sobą prawie 83,4% badanych. Odsetki uczniów, którzy choć raz spożywali alkohol rosną wraz z wiekiem i kolejnymi szczeblami edukacji. Większość badanych uczniów młodszych jak i starszych (ponad 80%) uważa, że łatwo lub bardzo łatwo byłoby im zdobyć alkohol, niezależnie od rodzaju, przy czym za najbardziej dostępne uznano piwo. Zarówno w roku 2007, 2011 jak i 2015 uczniowie najczęściej kupowali piwo. Picie mocnego alkoholu (wódki) zadeklarowało 14,3% uczniów.

Pośród tych, którzy pili już w swoim życiu alkohol, najliczniejsze grono stanowią osoby, które spożywały go w ciągu tygodnia poprzedzającego badanie, przy czym widoczna jest niemal dwukrotna różnica wielkości tego wskaźnika pomiędzy gimnazjalistami a uczniami szkół ponadgimnazjalnych. W ciągu tygodnia poprzedzającego badanie alkohol spożywało 42,30% uczniów a 16,60% nigdy nie spożywało alkoholu. W roku 2011 wyniki te wynosiły odpowiednio: 50% oraz 12 %. Oznacza to, że liczba uczniów spożywających alkohol zmniejszyła się o ok. 4,5 punktu procentowego. Zwiększył się natomiast odsetek uczniów, którzy ostatni raz pili rok temu lub dawniej (z 4 do 5,20%) oraz spożywających alkohol 15 do 30 dni przed dniem realizacji badania (z 9 do 11,40%). Brak doświadczeń z alkoholem częściej deklarują chłopcy, niezależnie od rodzaju szkoły, do której uczęszczają.

Chłopcy w gimnazjum najczęściej pierwszy raz próbowali piwa mając 15 lat (14,08%), dziewczęta natomiast rok wcześniej (15,13%). W stosunku do roku 2011 wiek inicjacji wśród chłopców wzrósł o rok, a dla dziewcząt pozostał bez zmian, a w porównaniu do roku 2007 wzrósł o co najmniej 2 lata dla chłopców oraz o co najmniej rok dla dziewcząt. Wśród młodzieży starszej, zarówno chłopcy jak i dziewczęta pierwsze piwo wypili mając 16 lat i więcej (odpowiednio 30,99% i 29,55%). Również z badań z roku 2011 wynika, że pierwszy kontakt z tym alkoholem uczniowie szkół ponadgimnazjalnych mieli będąc w tym wieku, z tym, że wśród dziewcząt równie często był to wiek lat 15. Natomiast w porównaniu do roku 2007, wiek pierwszego spożycia piwa wzrósł o co najmniej 3 lata. Znajomość przybliżonego wieku inicjacji pokazuje, kiedy należy obejmować uczniów programami/działaniami profilaktycznymi.

Stanu upicia się – choćby jeden raz – doświadczyło 57,9% badanych uczniów, a co czwarty badany pierwszy raz upił się mając 16 lat. Gimnazjaliści najczęściej pierwszy raz upijali sie mając 15 lat (chłopcy - 16,16%, dziewczęta - 16,94%). Młodzież starsza natomiast rok później (chłopcy - 44, 56%, dziewczęta - 49, 58%).

Badania pokazują, że tak samo jak w roku 2011 najczęstszym miejscem spożywania alkoholu jest miejsce zamieszkania - obecnie co czwarty uczeń ostatni raz alkohol pił we własnym, a co piąty w cudzym domu. Prawie 12 % badanych zadeklarowało, że ostatni raz piło alkohol na ulicy, w parku lub w innym miejscu ogólnodostępnym (11,90%). Dziewczęta częściej niż chłopcy spożywały alkohol w domu (niezależnie czy własnym czy cudzym) oraz w pubie lub barze, natomiast chłopcy liczniej wybierali miejsca ogólnodostępne.

W 2014r. zatrzymano do wytrzeźwienia w tyskiej Izbie Wytrzeźwień 13 nietrzeźwych nieletnich chłopców (,z których 4 było poniżej 16 r.ż.), natomiast w I półroczu 2015r. zatrzymano 5 nieletnich chłopców (, z których 2 było poniżej 16 r.ż).

Działanie priorytetowe na rok 2016: Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych o sprawdzonej efektywności, skierowanych do tyskiej młodzieży.

Podpisany

Szkody występujące u członków rodzin z problemem alkoholowym

Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem biopsychospołecznym. Przyczynia się do rozwoju szeregu poważnych chorób oraz powoduje dezorganizację życia społecznego osób nim dotkniętych i ich rodzin. Statystycznie szacuje się, że 2% populacji w Polsce to osoby uzależnione od alkoholu.

Z danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tychach wynika, że w pierwszym półroczu 2015 roku podjęto czynności zmierzające do nałożenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec 106 osób. Poniższa tabela przedstawia liczbę wniosków o podjęcie czynności zmierzających do nałożenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, które wpłynęły do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w poszczególnych latach w Tychach.

Liczba wniosków o podjęcie czynności zmierzających do nałożenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	I półrocze 2015
172	**235**	**195**	**176**	**181**	**165**	**106**

Dodatkowym źródłem informacji o zakresie problemów związanych z alkoholem dostarczają dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Od dwóch lat ponad 10% rodzin korzystających z pomocy tyskiego MOPS, stanowią rodziny borykające się z problemem alkoholizmu. W roku 2014 było to 237 rodzin, których członkami było 382 osoby.

Uzależnienie od alkoholu bliskiej osoby wywiera negatywny wpływ na pozostałych członków rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci i jest czynnikiem prowadzącym do dysfunkcji rodziny. Niekorzystnym zjawiskiem, często towarzyszącym nadużywaniu alkoholu, jest przemoc domowa. Z informacji zawartych w sprawozdaniu z Izby Wytrzeźwień w Tychach, wynika, że z terenu miasta w roku 2014, w Izbie Wytrzeźwień przebywało ogółem 2725 mężczyzn (od 30 czerwca 2012 roku nie ma oddziału dla kobiet), a w 578 przypadkach powodem doprowadzenia do wytrzeźwienia była awantura domowa.

Korelacja między nadużywaniem alkoholu i przemocą w rodzinie jest przedmiotem wielu badań. W roku 2014 na zlecenie Urzędu Miasta zostało przeprowadzone badanie socjologiczne pn.: *„Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy”*. Badanie zostało zrealizowane wśród 800-osobowej reprezentacji mieszkańców miasta Tychy. Prawie 5% respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie o przyczyny konfliktów i nieporozumień w rodzinach wskazało na „alkohol, pijaństwo”, a 4% wskazało przemoc w rodzinie za najbardziej zauważalny i odczuwalny problem społeczny w Tychach.

W omawianym badaniu wśród problemów najbardziej zauważalnych i odczuwalnych na pierwszym miejscu uplasowało się bezrobocie wskazywane prawie przez połowę wszystkich badanych (48%). Niewiele mniej (43,5%) ankietowanych wyróżniło alkoholizm jako najbardziej palący problem społeczny. Z problemem alkoholowym wiąże się często bezrobocie i ubóstwo. Długotrwałe pozostawanie bez pracy powoduje wykluczenie społeczne i zawodowe. Trudności ze znalezieniem pracy są często przyczyną nawrotów uzależnienia. Praca daje zabezpieczenie finansowe, wypełnia czas, tworzy poczucie przynależności do określonej grupy zawodowej i daje poczucie spełnienia. Analizując dane z Izby Wytrzeźwień wynika, że najwięcej (ok. 70%) osób

Podpisany

przebywających w Izbie to bezrobotni. W roku 2014 były to 1903 osoby ,a w I półroczu 2015 roku – 921 osób.

Konsumpcja alkoholu oraz postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem od tej substancji było szczegółowo analizowane w badaniu ankietowym. Próbę stworzenia obrazu postaw Tyszan w tym zakresie rozpoczęto od uzyskania ogólnej informacji dotyczącej samej potencjalności spożywania alkoholu przez badanych. 17,6 % ankietowanych deklarowało całkowitą abstynencję od alkoholu. Pozostała większość badanych (ponad 80%) spożywa napoje alkoholowe z różną częstotliwością.

Stosunkowo najbardziej popularnym napojem alkoholowym, a więc wypijanym najczęściej przez największą grupę ankietowanych jest piwo. Swoją dominację traci ono dopiero w zestawieniu wskazań dotyczących spożycia okazjonalnego, a więc występującego od 1 do 3 razy w miesiącu, kiedy Tyszanie decydują się także na wypicie wódki lub wina.

W przypadku sporadycznego spożywania alkoholu, mającego miejsce od 2 do 11 razy w roku – badani znacznie chętniej sięgają po alkohol wysokoprocentowy. Natomiast osoby deklarujące jedynie symboliczne (1 raz w roku lub rzadziej) korzystanie z okazji wypicia alkoholu najchętniej sięgają po wino lub alkohole wysokojakościowe, a mniej chętnie decydują się na wódkę czy piwo. Co szósty ankietowany (16,7%) z grona amatorów alkoholu (nie deklarujących abstynencji) ogranicza jego spożycie przy jednej okazji do jednego kieliszka. Pozostałe ponad 80% respondentów wypija większą ilość trunków. Na pytanie "Jak często zdarza się Pani/Panu wypić tyle alkoholu, aby czuł /a sie Pani /Pan nietrzeźwy/a / pijany/a?" co czwarta osoba zadeklarowała, że "nigdy"; 22,3% odpowiedziało: 2-5 razy w roku a 13%: rzadziej niż raz w roku. Istotną konkluzją wynikająca z analizy danych jest fakt, że kobiety i mężczyźni z podobną częstotliwością doprowadzają się do nietrzeźwości.

Najczęściej dorośli tyszanie piją na spotkaniach towarzyskich z przyjaciółmi i znajomymi (62,1%) oraz na spotkaniach z rodziną (44,8%).Około 30% ankietowanych sięga po alkohol nie czekając na wyjątkową okazję, wypijając go, gdy przyjdzie na to ochota, a co dziesiąty badany podaje go do obiadu lub kolacji (10,9%). Poza tym pretekstem do wypicia drinka są również obchodzone święta religijne (17,9%) oraz awans zawodowy lub szkolny (8,3%).

Ponad 65% ankietowanych nie posiada wiedzy, aby którąś ze znanych im osób dotyczył problem nadużywania lub uzależnienia od alkoholu. Co piąty respondent (22,3%) przyznał, że w gronie jego znajomych są 1 lub 2 osoby, które w jego ocenie nadużywają alkoholu. Kolejne 8,4% badanych stwierdziło, że osobiście zna 3-5 osób z tym problemem. Natomiast 34 osoby z 800 ankietowanych zadeklarowało, znajomość od 6 do 10 lub jeszcze większą liczbę osób nadużywających alkoholu.

Większość respondentów nie posiada wiedzy, gdzie mogłaby szukać pomocy w razie, gdyby ktoś z najbliższych (członków rodziny) miałby problem z narkotykami lub alkoholem. Każdorazowo bowiem ponad 60% ankietowanych przy pytaniu o potencjalne źródło pomocy wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć” a kolejne kilkanaście procent - jednoznacznie przyznało się do braku orientacji w tym zakresie. Co piąta osoba, stwierdziła, że gdyby ktoś z jej bliskich miał problemy z alkoholem wiedziałaby, gdzie szukać pomocy.

Działanie priorytetowe na rok 2016: Prowadzenie edukacji publicznej - gdzie szukać pomocy oraz jak reagować w sytuacji ujawnienia się problemów powodowanych przez alkohol.

Podpisany

Naruszanie prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe

Szkód wyrządzanych przez alkohol nie przypisuje się wyłącznie osobom uzależnionym od alkoholu, lecz całej populacji osób pijących alkohol w sposób szkodliwy. Przykładem mogą być wypadki drogowe spowodowane pod wpływem alkoholu lub naruszenie porządku przez osoby nietrzeźwe. Na 2725 mężczyzn przebywających w roku 2014 w Izbie Wytrzeźwień 552 osoby zostało doprowadzonych do wytrzeźwienia z powodu awantury w miejscu publicznym, w 11 przypadkach powodem doprowadzenia było prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu, a w 6 nietrzeźwość w pracy.

W 2014r. nietrzeźwi kierowcy w Tychach byli sprawcami 2 wypadków oraz 28 kolizji (w I półroczu 2015r. - 1 wypadek oraz 15 kolizji). Z danych Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w roku 2014 liczba osób zatrzymanych pod wpływem alkoholu wyniosła 472, a w pierwszym półroczu 2015r. 255 osób. Poniższa tabela przedstawia dane Wydziału Komunikacji w Tychach, obrazujące liczbę osób, którym zatrzymano uprawnienia do kierowania pojazdem z powodu spożywania alkoholu.

Liczba osób, którym zatrzymano uprawnienia do kierowania pojazdem z powodu spożywania alkoholu						
2009r.	**2010r.**	**2011r.**	**2012r.**	**2013r.**	**2014 r.**	**I półrocze 2015 r.**
190	346	398	248	277	282	135

Gmina nie jest obojętna na tego typu dane. W 2014 roku prowadzone były m.in.: szkolenia dla uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych oraz zrealizowano program profilaktyczno - edukacyjny pn.: *„Wożę życie - nie piję. Nauka trzeźwej jazdy*" w szkołach nauki jazdy. W roku 2015 kontynuowano udział w ogólnopolskiej kampanii *„Powstrzymaj pijanego kierowcę"* oraz wielokrotnie udostępniano alkogogle na zajęcia profilaktyczne.

Działanie priorytetowe na rok 2016: Uruchomienie programu psychokorekcyjnego dla kierowców zatrzymanych za jazdę w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu.

REALIZATORZY

Głównym realizatorem MPPiRPA jest Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Tychy.

W realizacji MPPiRPA uczestniczyć będą również:

1) Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Tychy:
   a) Wydział Informacji, Promocji i Współpracy z Zagranicą
   b) Wydział Działalności Gospodarczej
   c) Wydział Przygotowania i Realizacji Inwestycji
   e) Wydział Komunikacji
   f) Straż Miejska
2) Jednostki organizacyjne Miasta Tychy:
   a) Miejski Zarząd Oświaty
   b) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej
   d) Miejskie Centrum Kultury
   e) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
   f) Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat"

Podpisany

3) Inne podmioty:
   a) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
   b) Powiatowy Urząd Pracy
   c) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
   d) Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień *Mens Sana*
   e) Komenda Miejska Policji
   f) Prokuratura Rejonowa
   g) Sąd Rejonowy
   h) organizacje pozarządowe, działające w obszarze uzależnień
   i) inne osoby i podmioty realizujące zadania w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej oraz pomocy społecznej.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 zawiera zadania, które będą realizowane z wykorzystaniem istniejących zasobów, służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

ZASOBY

PODMIOT:	ZAKRES WSPÓŁPRACY
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Inicjuje działania w zakresie określonym w art. 4^1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym pełni funkcję doradczą i opiniującą przy konstruowaniu i realizacji MPPiRPA. Podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, opiniuje wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności z uchwałami, określającymi warunki lokalizacji i limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych
Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień *Mens Sana*	(Zakład lecznictwa odwykowego) Realizuje programy psychoterapii uzależnień i współuzależnień oraz udziela indywidualnych świadczeń zapobiegawczo – leczniczych i rehabilitacyjnych osobom uzależnionym od alkoholu i członkom ich rodzin
Zakłady podstawowej opieki zdrowotnej	Dokonuje wczesnego rozpoznawania ryzykownego i szkodliwego picia alkoholu przez osoby nieuzależnione i wynikających z tego szkód zdrowotnych oraz podejmuje interwencje w celu ograniczania picia alkoholu przez tych pacjentów, może stosować procedury przesiewowe służące wczesnemu wykrywaniu uzależnienia od alkoholu i kierowanie osób z podejrzeniem uzależnienia do konsultacji w poradniach lub przychodniach lecznictwa odwykowego.
Placówki oświatowe, oświatowo – wychowawcze	Prowadzą profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną adresowaną do dzieci i młodzieży oraz rodziców. Realizują Szkolne Programy Profilaktyczne. W Tychach mamy Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną, 23 przedszkola, 21 szkół podstawowych, 13 gimnazjów i 17 szkół ponadgimnazjalnych, 4 szkoły specjalne, podstawowa szkoła muzyczna oraz 2 domy kultury.
Placówki wsparcia dziennego oraz Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat"	Wspierają rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Współpracują z rodzicami/opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie: opiekuńczej, specjalistycznej bądź pracy podwórkowej. W Tychach mamy 9 placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez 6 podmiotów (MOPS oraz 5 organizacji pozarządowych).
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym Ośrodek	Realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*. Ośrodek udziela pomocy społecznej osobom i rodzinom, m. in. dotkniętych problemami uzależnień od alkoholu lub narkotyków. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym

Podpisany

Interwencji Kryzysowej	poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem. Podejmuje zespół interdyscyplinarnych działań na rzecz osób i rodzin, w tym dotkniętych przemocą, w celu zapobiegania lub pogłębiania się dysfunkcji.
Komenda Miejska Policji i Straż Miejska	Służby te realizują zadania związane w szczególności z zapobieganiem destrukcyjnym skutkom zachowań osób nietrzeźwych w miejscach publicznych oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Realizują również programy informacyjno - edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży.
Instytucje kultury, Miejskie Centrum Kultury i Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Promują bezpieczny i „wolny" od środków psychoaktywnych styl spędzania wolnego czasu, w szczególności w ramach realizacji programów adresowanych do dzieci i młodzieży
Sąd Rejonowy	III Wydział Rodzinny i Nieletnich orzeka m. in. o obowiązku leczenia odwykowego.
Centrum Integracji Społecznej	Organizuje działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy, prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, poradnictwo prawne, działalność samopomocową w zakresie zatrudniania, spraw mieszkaniowych i socjalnych, staże.
Organizacje pozarządowe i grupy samopomocowe	W Tychach działają: stowarzyszenie i kluby abstynenckie oraz grupy samopomocowe, realizują programy i projekty na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych, pomagają w wychodzeniu z uzależnienia oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Dane teleadresowe placówek i instytucji pomocowych (stan na dzień 3 listopada 2015r.)

Placówka / Instytucja	Ilość miejsc	Adres	Telefon
Placówki pierwszego kontaktu			
Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień *Mens Sana*	X	ul. Bukowa 20	(32) 327-51-83
Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy	X	ul. Nałkowskiej 19	(32) 720-52-42
Placówki stacjonarne			
Ośrodek Interwencji Kryzysowej (HOSTEL)	30	ul. Nowokościelna 27	(32) 227-05-75
Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat"	41	ul. Budowlanych 59	(32) 227-33-15
Placówki wsparcia dziennego			
Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego przy MOPS	30	ul. Batorego 57	(32) 227-22-71
Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego przy MOPS Filia	20	ul. Katowicka 229	
Świetlice środowiskowe i specjalistyczne, prowadzone przez organizacje pozarządowe	255	*(różne lokalizacje)*	
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	ul. Andersa 16		(32) 22-72-392
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Budowlanych 59		(32) 227-35-40
I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach Karnych	Pl. Baczyńskiego 1		(32) 219-07-69
II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich			(32) 326-43-63

Stowarzyszenia abstynenckie		
Nazwa stowarzyszenia	**Adres**	**Telefon**
Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia"	ul. Nałkowskiej 19	(32) 720-52-42
Stowarzyszenie Tyski Klub Abstynenta „BOSMAN"	al. Piłsudskiego 12	(32) 325-71-08
Stowarzyszenie Abstynencki Klub Żeglarski „PAPROCANY"	ul. Parkowa 17	664-010-646
Grupy AA		

Podpisany

Nazwa grupy	Termin spotkań otwartych	Godzina spotkań	Miejsce spotkań
Trzynastka	w ostatni poniedziałek miesiąca	18:00	ul. Kopernika 5 - salka przy kościele św. Jana Chrzciciela
Wsparcie	w I wtorek miesiąca	17:30	ul. Wyszyńskiego 1 - salka przy kościele św. Krzysztofa
Zmiana na A	wtorek – wszystkie otwarte	10:00	ul. Andersa 25 (Dom Parafialny)
Początek	w I środę miesiąca	18:00	ul. Nałkowskiej 19 - w Ośrodku Benedictus przy kościele pw. św. Benedykta Opata
Promyk-Tychy	w ostatni czwartek miesiąca	17:30	ul. Andersa 25 (Dom Parafialny)
Milenium	w III piątek miesiąca	18:00	Plac Zbawiciela 1 - Dom Parafialny przy kościele św. M. Kolbe (Oś Z1)
1-szy raz	piątek - wszystkie otwarte	21.00	ul. Damrota 62 - przy parafii pw. św kościele Marii Magdaleny
Sobotnia	sobota - wszystkie zamknięte	16:45	ul. Wyszyńskiego 1 - salka przy kościele św. Krzysztofa
Potrzeba	w III niedziela miesiąca	15:00	ul. Elfów29 - salka przy kościele św. Rodziny
Alternatywa	w niedziele – wszystkie otwarte	10:00	ul. Damrota 62 przy parafii pw. św. Marii Magdaleny
Telefon informacyjny Anonimowych Alkoholików **(32) 725-74-04** czynny od poniedziałku do piątku od 17:00 - 20:00 **(Śląsk)** (telefon kontaktowy czynny całą dobę - poczta głosowa)			
Ogólnopolska infolinia AA **801-033-242** poniedziałek – piątek w godz. 8:00 – 22:00, sobota - niedziela w godz. 16:00 - 21:00			
Telefon informacyjno – wspierający z obszaru uzależnień **(32) 325-71-08**			
TYSKA NIEBIESKA LINIA (32) 322-70-04 codziennie w godz. 8.00 - 20.00			
OGÓLNOPOLSKIE POGOTOWIE DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE „NIEBIESKA LINIA” **801-120-002** poniedziałek-sobota w godz. 8:00 - 22:00, święta w godz. 8:00 - 16:00			

CELE

Ograniczenie spożycia napojów alkoholowych.

Przeciwdziałanie powstawaniu i usuwanie następstw nadużywania alkoholu.

Niniejszy Program, zgodnie z ustawowym umocowaniem ma charakter dokumentu rocznego, co utrudnia formułowanie zadań ukierunkowanych na trwałe rezultaty. W związku z powyższym szereg zadań zapisanych w niniejszym Programie, przewidzianych do realizacji w 2016 roku - jest kontynuacją działalności prowadzonej, w tym zakresie, w latach ubiegłych.

Podpisany

ZADANIA

I.	**Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.**
II.	**Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**
III.	**Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.**
IV.	**Wspieranie reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
V.	**Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.**

DZIAŁANIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W 2016 ROKU

ZADANIE	DZIAŁANIE		MIERNIKI
I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	**I.1.**	Motywowanie osób uzależnionych do rozpoczęcia procesu leczenia i wyjścia z uzależnienia oraz kierowanie tych osób do odpowiednich poradni i instytucji.	– Liczba osób podejmujących proces leczenia po raz pierwszy – Liczba osób podejmujących proces leczenia po raz kolejny
	I.2.	Prowadzenie postępowania przygotowawczego w sprawach o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu i kierowanie kompletnych wniosków wraz z wywiadem środowiskowym i opinią biegłych sądowych do Sądu.	– Liczba członków MKRPA – Liczba posiedzeń MKRPA – Liczba pracowników socjalnych przeprowadzających wywiady środowiskowe z osobami uzależnionymi od alkoholu i członkami ich rodzin – Liczba przeprowadzonych wywiadów – Liczba biegłych, sporządzających opinie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu – Liczba sporządzonych opinii – Liczba osób wobec, których wszczęto postępowanie sądowe, zmierzające do nałożenia obowiązku leczenia odwykowego
	I.3.	Prowadzenie dodatkowych programów terapeutycznych dla uzależnionych, nie objętych kontraktem z NFZ (np.: programu psychoterapii pogłębionej, after care).	Liczba godzin: – terapii grupową „after care” – treningu radzenia sobie ze stresem – treningu asertywnych zachowań abstynenckich – treningu asertywnych zachowań abstynenckich – programu indywidualnego wsparcia abstynencji – programu wsparcia dla osób rozpoczynających leczenie – zajęć motywujących

Podpisany

			– programu psychoterapii dla młodzieży uzależnionej – oraz innych programów realizowanych w tym zakresie Ogólna liczba godzin przeprowadzonych programów.
	I.4.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy, a w tym motywowanie osób uzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień oraz kierowanie na leczenie specjalistyczne, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia, udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym.	– Liczba osób, którym udzielono konsultacji – Liczba godzin realizowanego działania – Liczba zrealizowanych programów – Liczba osób, uczestniczących w programach
	I.5.	Prowadzenie szkoleń, doradztwa merytorycznego oraz superwizji, w tym klinicznej, dla pracowników lecznictwa odwykowego.	– Liczba uczestników – Liczba godzin zrealizowanego działania
II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	**II. 1.**	Prowadzenie programów psychoterapii dla osób współuzależnionych oraz programów terapeutycznych dla dzieci alkoholików (Al-Ateen) i Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA) oraz dla ofiar przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym.	Liczba godzin: – treningu zachowań konstruktywnych – treningu komunikacji w rodzinie – programu terapeutycznego indywidualnego dla DDA oraz grupowego dla DDA – wsparcia psychologicznego dla ofiar przemocy w rodzinie – pomocy indywidualnej dla dzieci do 18 r.ż. z rodzin z problemem alkoholowym oraz innych programów realizowanych w tym zakresie Ogólna liczba godzin przeprowadzonych programów.
	II.2.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy, gdzie udzielana jest pomoc, m.in.: psychologiczna i prawna, a w tym motywowanie współuzależnionych do podjęcia psychoterapii, rozpoznanie i interweniowanie w przypadku diagnozy przemocy domowej, gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb.	– Liczba osób, którym udzielono konsultacji – Liczba godzin realizowanego działania – Liczba zrealizowanych programów – Liczba osób, uczestniczących w programach – Liczba osób, którym udzielono porad prawnych Liczba godzin pomocy psychologicznej.
	II.3.	Wspieranie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, psychologicznym oraz psychokorekcyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	– Liczba osób objętych działaniem – Liczba godzin zrealizowanego działania – Liczba sesji grupowych – Średnia liczba uczestników na sesji grupowej
	II.4.	Prowadzenie dyżurów przy Tyskiej Niebieskiej Linii.	– Liczba rozmów – Liczba godzin przeprowadzonych rozmów – Podział rozmów ze względu na temat

Podpisany

	II.5.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.	– Liczba organizacji realizujących zadanie – Liczba placówek – Liczba podopiecznych uczęszczających do placówek – Liczba beneficjentów, uczestniczących w koloniach wyjazdowych
	II.6.	Prowadzenie wyjazdowych obozów i kolonii dla dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami, realizowanych w oparciu o program profilaktyczny wraz z możliwością dofinansowania wyjazdu rodziców i prawnych opiekunów podopiecznych na ww. wyjazdy.	– Liczba beneficjentów, uczestniczących w koloniach wyjazdowych – Liczba podmiotów realizujących wakacyjne obozy i kolonie
	II.7.	Prowadzenie szkoleń, doradztwa merytorycznego oraz superwizji, dla pracowników placówek wsparcia dziennego.	– Liczba wychowawców i kierowników uczestniczących w działaniu – Liczba godzin (doradztwa, szkoleń superwizji) – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych
	II.8.	Zwiększenie kompetencji służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez m.in. superwizję i szkolenia.	– Liczba godzin (doradztwa, szkoleń, superwizji) – Liczba uczestników
	II.9.	Propagowanie wiedzy na temat alkoholowego zespołu płodowego (Fetal Alkohol Syndrome - FAS) i alkoholowych uszkodzeń płodu (Feat Alkohol Effects - FAE), ograniczanie ich skutków oraz wspieranie rodziców i opiekunów dzieci z zespołem FAS i FAE.	– Liczba zakupionych materiałów edukacyjnych – Liczba zorganizowanych konferencji, szkoleń, warsztatów – Liczba uczestników konferencji, szkoleń, warsztatów – Liczba programów dot. FAS – Liczba uczestników programów dot. FAS
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży	**III.1.**	Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo – wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.	– Liczba realizowanych programów profilaktycznych – Liczba uczestników
	III.2.	Prowadzenie programów profilaktycznych dla młodzieży, stanowiących alternatywę wobec używania środków psychoaktywnych, w tym również wspieranie przedsięwzięć opracowanych i realizowanych przez młodzieżowych liderów, skierowanych do grup rówieśniczych.	– Liczba realizowanych programów profilaktycznych – Liczba uczestników – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych
	III.3.	Prowadzenie otwartych półkolonii, warsztatów, zajęć dla ogółu dzieci i młodzieży, spędzających wakacje na terenie miasta Tychy.	– Liczba realizowanych programów profilaktycznych – Liczba uczestników – Liczba zrealizowanych godzin – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych

Podpisany

	III.4.	Organizacja lokalnych imprez profilaktycznych.	– Liczba imprez – Liczba uczestników imprez – Liczba rozdysponowanych materiałów edukacyjnych
	III.5.	Wspieranie projektów związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców, a w tym m.in.: prowadzenie programów profilaktycznych dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy i szkołach ponadgimnazjalnych lub/i prowadzenie działań korekcyjnych wobec osób zatrzymanych za popełnienie przestępstw w stanie nietrzeźwym.	– Liczba projektów – Liczba uczestników projektów – Liczba rozdysponowanych materiałów edukacyjnych – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych – Ewidencja wypożyczania alkogogli
	III.6.	Realizowanie programów, projektów dla rodziców, w celu podniesienia ich kompetencji wychowawczych.	– Liczba projektów – Liczba uczestników projektów – Liczba rozdysponowanych materiałów edukacyjnych – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych
	III.7.	Organizowanie lub współudział w lokalnych lub ogólnopolskich projektach profilaktycznych (tj. kampaniach społecznych, akcjach, konkursach itp.).	– Liczba projektów – Liczba uczestników projektów – Liczba rozdysponowanych materiałów edukacyjnych – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych
	II.8.	Promowanie niniejszego Programu, poprzez np.: zakup materiałów informacyjnych, gadżetów z logo Programu oraz współpraca z mediami w zakresie upowszechnienia działań, dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych.	– Liczba zakupionych materiałów edukacyjnych informacyjnych, gadżetów z logo – Liczba informacji prasowych , internetowych nt. MPPiRPA
	III.9.	Organizowanie działań edukacyjnych, kontrolnych i interwencyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.	– Liczba projektów – Liczba uczestników projektów – Liczba rozdysponowanych materiałów edukacyjnych – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych
	III.10.	Monitorowanie skali problemów alkoholowych oraz problemów związanych z przemocą w rodzinie, poprzez prowadzenie lokalnych badań, sondaży, diagnoz i ewaluacji a także publikowanie ich wyników.	– Liczba przeprowadzonych badań, sondaży, diagnoz i ewaluacji

Podpisany

	III.11.	Opracowywanie, wydawanie, zakup i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki uzależnień, przemocy domowej, wykluczenia społecznego, jak również doposażenie mieszkańców miasta, wybranych grup docelowych lub Realizatorów Programu w materiały i przedmioty związane z ww. problematyką.	– Liczba wydanych materiałów edukacyjnych – Liczba zakupionych materiałów edukacyjnych
IV. Wspieranie reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	**IV. 1.**	Realizowanie działań wspierających reintegrację zawodową i społeczną poprzez prowadzenie Centrum Integracji Społecznej w Tychach na zasadach określonych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym. (Kwota 630 zł to obowiązująca w roku 2016 stawka będąca jednym z mnożników w algorytmie, według którego obliczana jest wysokość dotacji wypłacanej organizacji pozarządowej prowadzącej Centrum).	– Liczba uczestników programów reintegracji zawodowej i społecznej
	IV.2.	Prowadzenie innych działań związanych z reintegracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu, mających na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.	
V. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	**V.1.**	Prowadzenie działań wspierających abstynencję i trzeźwienie osób uzależnionych, w tym: organizowanie obozów terapeutycznych, motywujących do leczenia i trwania w abstynencji oraz wskazujących sposoby powrotu do życia w społeczeństwie osób uzależnionych od alkoholu; organizowanie integracyjnych imprez turystycznych, krajoznawczych, kulturalnych, sportowych itp., mających na celu promowanie stylu życia wolnego od uzależnień.	– Liczba projektów / programów / działań – Liczba uczestników projektów programów / działań – Liczba rozdysponowanych materiałów edukacyjnych – Średnia liczba uczestników na cyklicznych działaniach grupowych
	V.2.	Udzielanie rekomendacji oraz pomocy merytorycznej organizacjom pozarządowym, działającym na rzecz osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniami.	– Liczba udzielonych rekomendacji oraz pomocy merytorycznej – Liczba organizacji zwracających się o udzielenie rekomendacji lub pomocy merytorycznej
	V.3.	Organizowanie i udział w konferencjach, szkoleniach oraz warsztatach itp., podnoszących kwalifikacje i poszerzających umiejętności Realizatorów Programu.	– Liczba zorganizowanych konferencji, szkoleń, warsztatów – Liczba uczestników konferencji, szkoleń, warsztatów

Podpisany

SPOSÓB REALIZACJI ZADAŃ

1. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia inicjuje oraz koordynuje realizację MPPiRPA, odpowiedzialny jest również za formalną i merytoryczną prawidłowość wydatkowanych środków przeznaczonych na realizację zadań wynikających z Programu.
2. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia na zlecenie Prezydenta Miasta, poprzez upoważnionych pracowników Wydziału, dokonuje kontroli prawidłowości wykonywania zadań w ramach MPPiRPA przez Realizatorów. Prawo kontroli przysługuje w toku realizacji zadań lub po ich zakończeniu, zarówno w siedzibie Realizatorów, jak i w miejscu realizacji zadań. Realizatorzy zadań na żądanie kontrolujących są zobowiązani udostępnić lub dostarczyć dokumenty i inne nośniki informacji oraz udzielić ustnie lub na piśmie wszelkich informacji i wyjaśnień dotyczących kontrolowanych zadań, w terminie określonym przez kontrolujących.
3. Przekazywanie zadań do realizacji innym Wydziałom Urzędu Miasta oraz jednostkom organizacyjnym Urzędu Miasta następuje poprzez zmianę dysponenta środków.
4. Zlecenia zewnętrzne oraz zakupy dokonywane są w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub w trybie ustawy prawo zamówień publicznych.
5. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, rozpatrując wnioski i oferty na realizację zadań wynikających z Miejskiego Programu, może zwrócić się do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o opinię merytoryczną.

WYNAGRODZENIA CZŁONKÓW MKRPA

Ustala się wynagrodzenie dla każdego z członków Zespołu Opiniującego Miejskiej Komisji:
1. w kwocie 95 zł za każde posiedzenie Zespołu, wypłacane na podstawie umowy - zlecenia oraz listy poświadczającej obecność na posiedzeniu;
2. przeprowadzających, poza godzinami pracy, kontrole placówek sprzedających alkohol, w kwocie 30 zł wypłacane na podstawie umowy - zlecenia oraz protokołu z przeprowadzonej kontroli.

KONTROLA TYSKICH PUNKTÓW SPRZEDAŻY I PODAWANIA ALKOHOLU

W zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, a w tym w szczególności w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania alkoholu osobom nieletnim, wykonywane będą kontrole doraźne oraz kontrole w ramach ogólnopolskich kampanii społecznych. Kontrole te mogą być przeprowadzane m. in. przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przy współpracy z pracownikami Policji oraz Straży Miejskiej w Tychach.

Podejmowane będą także interwencje w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych.

BUDŻET PROGRAMU

Zadania ujęte w niniejszym Programie finansowane są ze środków budżetu miasta, zgodnie z uchwałą w sprawie budżetu miasta Tychy na rok 2016.

Podpisany